

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (ένατο τμήμα)

της 19ης Απριλίου 2018*

«Προδικαστική παραπομπή – Δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών – Κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες – Ανάθεση χωρίς τήρηση των κανόνων περί συνάψεως δημοσίων συμβάσεων – Ανάγκη τηρήσεως των αρχών της διαφάνειας και της ίσης μεταχειρίσεως – Έννοια του “βέβαιου διασυνοριακού ενδιαφέροντος” – Οδηγία 92/50/ΕΟΚ – Άρθρο 27»

Στην υπόθεση C-65/17,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Corte suprema di cassazione (Ακυρωτικό Δικαστήριο, Ιταλία) με απόφαση της 7ης Ιουνίου 2016, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 6 Φεβρουαρίου 2017, στο πλαίσιο της δίκης

Oftalma Hospital Srl

κατά

Commissione Istituti Ospitalieri Valdesi (CIOV),

Regione Piemonte,

παρισταμένης της:

Azienda Sanitaria Locale di Torino (TO1),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (ένατο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. Vajda, πρόεδρο τμήματος, E. Juhász (εισηγητή) και K. Jürimäe, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Oftalma Hospital Srl, εκπροσωπούμενη από τους M. Moretto και P. Bianco, avvocati,
- η Regione Piemonte, εκπροσωπούμενη από τον M. Scisciot, avvocato,
- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον F. Sclafani, avvocato dello Stato,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους G. Gattinara και A. Tokár,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για το συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων υπηρεσιών (ΕΕ 1992, L 209, σ. 1), όπως έχει τροποποιηθεί από την οδηγία 97/52/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 1997 (ΕΕ 1997, L 328, σ. 1) (στο εξής: οδηγία 92/50).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, της Oftalma Hospital Srl (στο εξής: Oftalma) και, αφετέρου, της Commissione Istituti Ospitalieri Valdesi (CIOV) (Διοικήσεως Βαλδενσιανών Νοσοκομειακών Ιδρυμάτων, Ιταλία) και της Regione Piemonte (Περιφέρειας του Πιεμόντε, Ιταλία), όσον αφορά αμοιβή για την παροχή υπηρεσιών υγείας που παρέσχε η Oftalma βάσει συμβάσεως που συνήψε με τη CIOV (στο εξής: επίμαχη σύμβαση).

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 92/50

- 3 Η οδηγία 92/50 ορίζει, στον τίτλο II, μια εφαρμογή αποκαλούμενη «σε δύο επίπεδα». Δυνάμει του άρθρου 8 της οδηγίας αυτής, οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες που απαριθμούνται στο παράρτημα I Α της οδηγίας αυτής συνάπτονται σύμφωνα με τις διατάξεις των τίτλων III έως VI, δηλαδή των άρθρων 11 έως 37 της εν λόγω οδηγίας. Αντιθέτως, κατά το άρθρο 9 της ίδιας οδηγίας, «[ο]ι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες που απαριθμούνται στο παράρτημα I Β συνάπτονται σύμφωνα με τα άρθρα 14 και 16».
- 4 Το άρθρο 14 της οδηγίας 92/50 περιλαμβάνεται στον τίτλο IV της εν λόγω οδηγίας, ο οποίος αφορά τους κοινούς κανόνες στον τεχνικό τομέα.
- 5 Το άρθρο 16 της οδηγίας αυτής, το οποίο περιλαμβάνεται στον τίτλο V που φέρει την επικεφαλίδα «Κοινοί κανόνες δημοσιότητας», προβλέπει, στην παράγραφο 1, ότι οι αναθέτουσες αρχές που σύναψαν δημόσια σύμβαση υπηρεσιών ή διοργάνωσαν διαγωνισμό μελετών αποστέλλουν προκήρυξη με τα αποτελέσματα της σχετικής διαδικασίας στην Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 6 Το άρθρο 27, παράγραφος 3, της οδηγίας 92/50 ορίζει τα εξής:

«Όταν οι αναθέτουσες αρχές προσφεύγουν στη διαδικασία με διαπραγμάτευση για τη σύναψη της σύμβασης, στις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 11, παράγραφος 2, οι υποψήφιοι που γίνονται δεκτοί για διαπραγμάτευση δεν μπορεί να είναι λιγότεροι από τρεις, εφόσον υπάρχει επαρκής αριθμός κατάλληλων υποψηφίων.»

- 7 Το παράρτημα I Β της οδηγίας αυτής απαριθμεί μια σειρά από κατηγορίες υπηρεσιών, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται, στην κατηγορία 25, οι υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας.

Η οδηγία 2004/18/EK

- 8 Δυνάμει των άρθρων 20 και 21 της οδηγίας 2004/18/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών (ΕΕ 2004, L 134, σ. 114), οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες οι οποίες περιλαμβάνονται στο παράρτημα II Α της οδηγίας αυτής συνάπτονται σύμφωνα με τα άρθρα της 23 έως 55, ενώ η σύναψη των συμβάσεων που έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες οι οποίες περιλαμβάνονται στο παράρτημα II Β της εν λόγω οδηγίας υπόκεινται αποκλειστικά στο άρθρο 23 και στο άρθρο 35, παράγραφος 4, της οδηγίας αυτής.
- 9 Το παράρτημα II Β της οδηγίας αυτής απαριθμεί μια σειρά από κατηγορίες υπηρεσιών, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται, στην κατηγορία 25, οι κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες.
- 10 Το άρθρο 82 της οδηγίας 2004/18, με τίτλο «Κατάργηση», προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι η οδηγία 92/50 καταργείται από τις 31 Ιανουαρίου 2006 και ότι οι παραπομπές στην οδηγία αυτή θεωρούνται ότι γίνονται στην οδηγία 2004/18.

Το ιταλικό δίκαιο

- 11 Το decreto-legislativo n. 157 – Attuazione della direttiva 92/50/CEE in materia di appalti pubblici di servizi (νομοθετικό διάταγμα 157, για την εφαρμογή της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ περί των δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών), της 17ης Μαρτίου 1995 (τακτικό συμπλήρωμα στην *GURI* αριθ. 104, της 6ης Μαΐου 1995), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης (στο εξής: νομοθετικό διάταγμα 157/95), ορίζει, στο άρθρο 3, τα ακόλουθα:

«1. Οι δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών είναι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας οι οποίες συνάπτονται εγγράφως μεταξύ του παρέχοντος υπηρεσίες και της αναθέτουσας αρχής που διαλαμβάνεται στο άρθρο 2, και οι οποίες αφορούν τις υπηρεσίες που απαριθμούνται στα παραρτήματα 1 και 2.

2. Στις συμβάσεις υπηρεσιών που διαλαμβάνονται στο παράρτημα 2 και στις συμβάσεις των οποίων η αξία των εν λόγω υπηρεσιών είναι υψηλότερη από την αξία των υπηρεσιών που διαλαμβάνονται στο παράρτημα 1, έχουν εφαρμογή μόνο τα άρθρα 8, παράγραφος 3, 20 και 21 του παρόντος διατάγματος.»

- 12 Το άρθρο 7 αυτού του νομοθετικού διατάγματος προβλέπει, στην παράγραφο 1, τα εξής:

«Οι συμβάσεις του παρόντος διατάγματος μπορούν να συνάπτονται με απευθείας ανάθεση, κατόπιν δημοσιεύσεως σχετικής προσκλήσεως υποβολής προσφορών, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) στις περιπτώσεις αντικανονικών προσφορών που υποβλήθηκαν μετά από πρόσκληση υποβολής προσφορών, πρόσκληση υποβολής προσφορών στο πλαίσιο κλειστής διαδικασίας ή πρόσκληση υποβολής προσφορών με διαγωνισμό, ή σε περίπτωση προσφορών που κρίθηκαν απαράδεκτες σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 11, 12, παράγραφος 2, 18, 19 και 22 έως 25, υπό την προϋπόθεση ότι οι όροι της σύμβασως δεν τροποποιήθηκαν ουσιαδώς· οι αναθέτουσες αρχές δημοσιεύουν, στην περίπτωση αυτή, πρόσκληση υποβολής προσφορών, εκτός αν δεχθούν στη διαδικασία με διαπραγμάτευση όλες τις επιχειρήσεις που πληρούν τα κριτήρια των άρθρων 11 έως 16 και οι οποίες, κατά τις προαναφερθείσες διαδικασίες, υπέβαλαν προσφορές σύμφωνες προς τις τυπικές απαιτήσεις της διαδικασίας συνάψεως των συμβάσεων·

- b) σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν πρόκειται για υπηρεσίες η φύση των οποίων ή διάφοροι αστάθμητοι παράγοντες δεν επιτρέπουν τον συνολικό προκαθορισμό της τιμής·
- c) όταν, λόγω της φύσεως των υπηρεσιών που αφορούν οι συμβάσεις, ειδικότερα εάν οι υπηρεσίες αυτές είναι διανοητικής φύσεως ή υπάγονται στην κατηγορία 6 του παραρτήματος 1, είναι αδύνατον να καθοριστούν οι προδιαγραφές των συμβάσεων με επαρκή ακρίβεια ώστε να μπορούν να συναφθούν με επιλογή της καλύτερης προσφοράς σύμφωνα με τους κανόνες των ανοικτών ή κλειστών διαδικασιών.»
- 13 Το άρθρο 22 του εν λόγω νομοθετικού διατάγματος ορίζει, στην παράγραφο 3, τα εξής:
- «Στη διαδικασία με απευθείας ανάθεση που κινείται βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, οι υποψήφιοι δεν μπορούν να είναι λιγότεροι από τρεις, εφόσον υπάρχει επαρκής αριθμός κατάλληλων υποψηφίων.»
- 14 Το παράρτημα 2 του νομοθετικού διατάγματος 157/95 περιλαμβάνει, στο σημείο 25, τις «Κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες».

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 15 Με την επίμαχη σύμβαση της 2ας Ιανουαρίου 1999, η οποία τροποποιήθηκε με πράξη του 2004 με την οποία η Oftalma παραιτήθηκε από το δικαίωμα να προσφύγει στη διαδικασία εκδόσεως διαταγής πληρωμής, η CIOV ανέθεσε στην Oftalma την παροχή ειδικών οφθαλμολογικών υπηρεσιών στο οφθαλμολογικό κέντρο του Ospedale evangelico valdese di Torino (Ευαγγελικού Βαλδενσιανού Νοσοκομείου του Τορίνου, Ιταλία).
- 16 Στις 21 Απριλίου 2005, το Tribunale di Torino (Πρωτοδικείο Τορίνου, Ιταλία) εξέδωσε διαταγή πληρωμής υποχρεώνοντας τη CIOV και την Περιφέρεια του Πιεμόντε να καταβάλουν στην Oftalma το ποσό των 1 727 886,36 ευρώ, πλέον τόκων, ως αμοιβή για τις παρασχεθείσες κατά το 2004 υγειονομικές υπηρεσίες.
- 17 Η CIOV και η Περιφέρεια του Πιεμόντε άσκησαν ανακοπή κατά της διαταγής αυτής ενώπιον του Tribunale di Torino (Πρωτοδικείου Τορίνου). Κατά τη διάρκεια της δίκης αυτής, η Περιφέρεια του Πιεμόντε επικαλέστηκε, μεταξύ άλλων, την ακυρότητα της επίμαχης συμβάσεως, στο μέτρο που, κατά την άποψή της, η εν λόγω σύμβαση είχε συναφθεί κατά παράβαση των διαδικασιών συνάψεως δημοσίων συμβάσεων, όπως αυτές ρυθμίζονται από το νομοθετικό διάταγμα 157/95.
- 18 Με απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 2007, το Tribunale di Torino (Πρωτοδικείο Τορίνου) απέρριψε τις ανακοπές που άσκησαν η CIOV και η Περιφέρεια του Πιεμόντε και, συνακολούθως, δέχθηκε τα αιτήματα της Oftalma.
- 19 Πριν από τη δίκη αυτή σε πρώτο βαθμό, η Oftalma είχε ασκήσει, το 2004, αγωγή ενώπιον του Tribunale di Torino (Πρωτοδικείου Τορίνου) ζητώντας να υποχρεωθούν η CIOV και η Περιφέρεια του Πιεμόντε να της καταβάλουν το ποσό των 1 226 535,07 ευρώ στο πλαίσιο διακανονισμού βάσει των τιμών που ίσχυαν για τις υγειονομικές υπηρεσίες που παρασχέθηκαν το 2002 και το 2003 και το πρώτο εξάμηνο του 2004.
- 20 Με απόφαση της 9ης Οκτωβρίου 2007, το Tribunale di Torino (Πρωτοδικείο Τορίνου) απέρριψε την αγωγή της Oftalma.
- 21 Η Oftalma και η Περιφέρεια του Πιεμόντε άσκησαν έφεση κατά των δύο προαναφερθεισών αποφάσεων.

- 22 Αφού αποφάσισε τη συνεκδίκαση των δύο αυτών υποθέσεων, το Corte d'appello di Torino (Εφετείο Τορίνου, Ιταλία), με απόφαση της 7ης Ιουνίου 2010, κήρυξε άκυρη την επίμαχη σύμβαση και, συνακολούθως, υποχρέωσε την Oftalma να επιστρέψει τα ποσά που καταβλήθηκαν σε εκτέλεση της διαταγής πληρωμής.
- 23 Το εν λόγω δικαστήριο έκρινε ότι η επίμαχη σύμβαση είχε συναφθεί κατά παράβαση της οδηγίας 92/50 και του νομοθετικού διατάγματος 157/95, με το οποίο είχε μεταφερθεί στο εσωτερικό δίκαιο η ως άνω οδηγία, εφόσον πριν από τη σύναψη της συμβάσεως αυτής δεν είχε προηγηθεί καμία προκήρυξη διαγωνισμού, ενώ η CIOV ήταν, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 2 του νομοθετικού διατάγματος 157/95, σε συνδυασμό με το άρθρο 1 της οδηγίας 92/50, οργανισμός δημοσίου δικαίου που ενεργούσε ως αναθέτουσα αρχή.
- 24 Η Oftalma άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, του Corte suprema di cassazione (Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Ιταλία).
- 25 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, μεταξύ άλλων, ότι το άρθρο 3, παράγραφος 2, του νομοθετικού διατάγματος 157/95, όπως επίσης και η οδηγία 92/50, δεν επιβάλλει διαδικασία δημοσιότητας και προκηρύξεως διαγωνισμού πριν από τη σύναψη συμβάσεων που αφορούν υγειονομικές παροχές και ότι, επίσης, το εν λόγω νομοθετικό διάταγμα δεν προβλέπει ρητώς ότι για την ανάθεση των συμβάσεων αυτών πρέπει να τηρούνται οι αρχές της αποτελεσματικότητας, της αμεροληψίας, της ίσης μεταχειρίσεως και της διαφάνειας.
- 26 Το δικαστήριο αυτό διερωτάται ως προς το βάσιμο της νομολογίας των ιταλικών διοικητικών δικαστηρίων κατά την οποία οι συμβάσεις παροχής υγειονομικών υπηρεσιών, μολοντί δεν διέπονται άμεσα από την νομοθεσία που εφαρμόζεται στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών, υπόκεινται ωστόσο στην υποχρέωση προηγούμενης πρόσκλησης συμμετοχής σε διαδικασία επιλογής, έστω και άτυπης, κατ' εφαρμογήν των γενικών κανόνων του εσωτερικού δικαίου και των αρχών του δικαίου της Ένωσης που απορρέουν από τα άρθρα 49, 56 και 106 ΣΛΕΕ.
- 27 Το εν λόγω δικαστήριο διαπιστώνει, ωστόσο, ότι το άρθρο 22, παράγραφος 3, του νομοθετικού διατάγματος 157/95, το οποίο μεταφέρει στο εσωτερικό δίκαιο το άρθρο 27, παράγραφος 3, της οδηγίας 92/50, προβλέπει ότι, ακόμη και σε περίπτωση κλειστής διαδικασίας διαγωνισμού, οι υποψήφιοι δεν μπορεί να είναι λιγότεροι από τρεις. Υπογραμμίζοντας ότι οι διατάξεις αυτές έχουν εφαρμογή στις συμβάσεις υπηρεσιών που διέπονται εξ ολοκλήρου από τις διατάξεις της οδηγίας αυτής, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά, ωστόσο, ότι η εθνική αυτή διάταξη «θα μπορούσε να θεωρηθεί έκφραση γενικής αρχής», η οποία τυγχάνει εφαρμογής και επί των παροχών υπηρεσιών που διέπονται εν μέρει μόνον από τις εν λόγω διατάξεις. Κατά το ίδιο αυτό δικαστήριο, μια τέτοια ερμηνεία είναι σύμφωνη με τους σκοπούς της οδηγίας 92/50, οι οποίοι συνίστανται στην υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς με τον κατάλληλο συντονισμό των διαδικασιών συνάψεως των δημόσιων συμβάσεων υπηρεσιών.
- 28 Το αιτούν δικαστήριο προσθέτει ότι η ερμηνεία αυτή είναι σύμφωνη με έναν από τους σκοπούς της οδηγίας 92/50, ο οποίος συνίσταται στην ενοποίηση των κανόνων αναθέσεως των συμβάσεων με τους κανόνες που αφορούν τις συμβάσεις έργων και προμηθειών. Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι τόσο η οδηγία 71/305/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 26ης Ιουλίου 1971, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων (ΕΕ ειδ. έκδ. 17/001, σ. 5), όπως έχει τροποποιηθεί από την οδηγία 89/440/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουλίου 1989 (ΕΕ 1989, L 210, σ. 1), όσο και η οδηγία 93/36/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1993, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων προμηθειών (ΕΕ 1993, L 199, σ. 1), επιβάλλουν στις αναθέτουσες αρχές να διασφαλίζουν πραγματικό ανταγωνισμό, ακόμη και στις διαδικασίες με διαπραγμάτευση.

- 29 Το δικαστήριο αυτό παρατηρεί ότι η υπαγωγή των συμβάσεων υγειονομικών υπηρεσιών στις υποχρεώσεις αυτές είναι σύμφωνη προς τη νομολογία του Δικαστηρίου, βάσει της οποίας οι θεμελιώδεις αρχές της Συνθήκης ΛΕΕ έχουν εφαρμογή στις συμβάσεις υπηρεσιών που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 92/50.
- 30 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Corte suprema di cassazione (Ακυρωτικό Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Έχει το άρθρο 9 της οδηγίας [92/50], το οποίο ορίζει ότι οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες που απαριθμούνται στο παράρτημά [της] I Β συνάπτονται σύμφωνα με τα άρθρα 14 και 16 [της οδηγίας αυτής], την έννοια ότι επί των εν λόγω συμβάσεων εξακολουθούν σε κάθε περίπτωση να τυγχάνουν εφαρμογής οι αρχές της ελευθερίας εγκαταστάσεως και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, της ίσης μεταχειρίσεως και της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας, της διαφάνειας και της απαγορεύσεως των διακρίσεων, οι οποίες καθιερώνονται με τα άρθρα 49, 56 και 106 ΣΛΕΕ;
- 2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως επί του πρώτου ερωτήματος, έχει το άρθρο 27 της οδηγίας 92/50, το οποίο ορίζει ότι, σε περίπτωση αναθέσεως μέσω διαδικασίας με διαπραγμάτευση, οι υποψήφιοι που γίνονται δεκτοί για διαπραγμάτευση δεν μπορεί να είναι λιγότεροι από τρεις, εφόσον υπάρχει επαρκής αριθμός κατάλληλων υποψηφίων, την έννοια ότι τυγχάνει εφαρμογής και επί των συμβάσεων που έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες που απαριθμούνται στο παράρτημα I Β της οδηγίας αυτής;
- 3) Αποκλείει το άρθρο 27 της οδηγίας 92/50, το οποίο ορίζει ότι, σε περίπτωση αναθέσεως μέσω διαδικασίας με διαπραγμάτευση, οι υποψήφιοι που γίνονται δεκτοί για διαπραγμάτευση δεν μπορεί να είναι λιγότεροι από τρεις, εφόσον υπάρχει επαρκής αριθμός κατάλληλων υποψηφίων, την εφαρμογή εθνικής κανονιστικής ρυθμίσεως η οποία, προκειμένου για τις δημόσιες συμβάσεις που συνήφθησαν προ της εκδόσεως της οδηγίας [2004/18] και έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες που απαριθμούνται στο παράρτημα I Β της οδηγίας 92/50, δεν εγγυάται το άνοιγμα στον ανταγωνισμό σε περίπτωση προσφυγής στη διαδικασία με διαπραγμάτευση;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 31 Με το πρώτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται κατ' ουσίαν εάν η αναθέτουσα αρχή, όταν αναθέτει δημόσια σύμβαση παροχής υπηρεσιών, η οποία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 9 της οδηγίας 92/50, και η οποία, κατά συνέπεια, υπόκειται, κατ' αρχήν, μόνο στα άρθρα 14 και 16 της εν λόγω οδηγίας, υπέχει υποχρέωση να συμμορφώνεται και με τους θεμελιώδεις κανόνες και τις γενικές αρχές της Συνθήκης ΛΕΕ, ειδικότερα με τις αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας, καθώς και με την εξ αυτών απορρέουσα υποχρέωση διαφάνειας.
- 32 Κατά το άρθρο 9 της οδηγίας 92/50, «[ο]ι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο υπηρεσίες που απαριθμούνται στο παράρτημα I Β συνάπτονται σύμφωνα με τα άρθρα 14 και 16». Τα άρθρα αυτά περιλαμβάνουν υποχρεώσεις που αφορούν, αντιστοίχως, τις τεχνικές προδιαγραφές μιας συμβάσεως και την αποστολή προκηρύξεως με τα αποτελέσματα της διαδικασίας αναθέσεως της συμβάσεως.
- 33 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, όταν οι συμβάσεις αφορούν υπηρεσίες του εν λόγω παραρτήματος I Β, οι αναθέτουσες αρχές δεσμεύονται μόνον από τις υποχρεώσεις καθορισμού των τεχνικών προδιαγραφών με παραπομπή στα εθνικά πρότυπα που μεταφέρουν στο εσωτερικό δίκαιο τα ευρωπαϊκά πρότυπα, τα οποία πρέπει να περιλαμβάνονται στα κείμενα γενικού περιεχομένου ή

στη συγγραφή υποχρεώσεων κάθε συμβάσεως, και αποστολής στην Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκηρύξεως με τα αποτελέσματα της διαδικασίας συνάψεως των συμβάσεων αυτών (απόφαση της 17ης Μαρτίου 2011, *Strong Segurança*, C-95/10, EU:C:2011:161, σκέψη 34).

- 34 Το Δικαστήριο έχει κρίνει επίσης ότι η κατάταξη των υπηρεσιών στα παραρτήματα I A και I B της οδηγίας 92/50 ανταποκρίνεται στο σύστημα της οδηγίας αυτής που προβλέπει την εφαρμογή των διατάξεων της σε δύο επίπεδα (απόφαση της 17ης Μαρτίου 2011, *Strong Segurança*, C-95/10, EU:C:2011:161, σκέψη 33 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 35 Το Δικαστήριο επισήμανε, συγκεκριμένα, ότι ο νομοθέτης της Ένωσης δέχθηκε ότι, κατά τεκμήριο, οι συμβάσεις για τις υπηρεσίες του παραρτήματος I B της οδηγίας 92/50 δεν έχουν *a priori*, λαμβανομένης υπόψη της ιδιάζουσας φύσεώς τους, διασυνοριακό ενδιαφέρον ικανό να δικαιολογήσει τη σύναψή τους κατόπιν διαδικασίας διαγωνισμού, η οποία θεωρείται ότι παρέχει σε επιχειρήσεις άλλων κρατών μελών τη δυνατότητα να λάβουν γνώση της προκηρύξεως και να υποβάλουν προσφορά (απόφαση της 17ης Μαρτίου 2011, *Strong Segurança*, C-95/10, EU:C:2011:161, σκέψη 35 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 36 Εντούτοις, το Δικαστήριο έκρινε ότι οι συμβάσεις αυτές, όταν έχουν βέβαιο διασυνοριακό ενδιαφέρον, υπόκεινται στους θεμελιώδεις κανόνες και στις γενικές αρχές της Συνθήκης ΛΕΕ, ιδίως στις αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας, καθώς και στην εξ αυτών απορρέουσα υποχρέωση διαφάνειας (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 17ης Μαρτίου 2011, *Strong Segurança*, C-95/10, EU:C:2011:161, σκέψη 35 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Χωρίς να επιβάλλει κατ' ανάγκην υποχρέωση προκηρύξεως διαγωνισμού, η εν λόγω υποχρέωση συνεπάγεται τη διασφάλιση προσήκουσας δημοσιότητας η οποία καθιστά δυνατό, αφενός, το άνοιγμα στον ανταγωνισμό και, αφετέρου, τον έλεγχο της αδιάβλητης διεξαγωγής των διαδικασιών αναθέσεως (απόφαση της 13ης Νοεμβρίου 2008, *Coditel Brabant*, C-324/07, EU:C:2008:621, σκέψη 25 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 37 Ελλείπει ιδιαιτέρων περιστάσεων, η ύπαρξη των οποίων δεν προκύπτει από τη δικογραφία που διαθέτει το Δικαστήριο, η εκτίμηση σχετικά με την ύπαρξη βέβαιου διασυνοριακού ενδιαφέροντος πρέπει να πραγματοποιείται, για λόγους ασφάλειας δικαίου, λαμβανομένης υπόψη της ημερομηνίας της αναθέσεως της επίμαχης δημοσίας σύμβασεως (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 2005, Επιτροπή κατά Αυστρίας, C-29/04, EU:C:2005:670, σκέψη 38). Συναφώς, το γεγονός ότι, στην υπόθεση της κύριας δίκης, συμφωνήθηκε στη συνέχεια τροποποίηση της επίμαχης σύμβασεως δεν μπορεί να μεταβάλει την ημερομηνία βάσει της οποίας πρέπει να εκτιμηθεί η ύπαρξη ενός τέτοιου ενδιαφέροντος, όταν η εν λόγω πράξη τροποποιήσεως δεν είναι ικανή να μεταβάλει ουσιωδώς την όλη οικονομία της σύμβασεως, πράγμα το οποίο εναπόκειται ωστόσο στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.
- 38 Επομένως, στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εκτιμήσει με εμπεριστατωμένο τρόπο όλα τα κρίσιμα στοιχεία σχετικά με την επίμαχη σύμβαση προκειμένου να εξακριβώσει την ύπαρξη βέβαιου διασυνοριακού ενδιαφέροντος κατά την ημερομηνία της αναθέσεως της επίμαχης στην κύρια δίκη σύμβασεως.
- 39 Συναφώς, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, κατά την εξέταση αυτή, η ύπαρξη βέβαιου διασυνοριακού ενδιαφέροντος δεν μπορεί να συναχθεί υποθετικώς από ορισμένα στοιχεία τα οποία, εκτιμώμενα γενικώς και αορίστως, θα μπορούσαν να συνιστούν ενδείξεις προς αυτήν την κατεύθυνση, αλλά πρέπει να προκύπτει σαφώς από κατά περίπτωση εκτίμηση των στοιχείων της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης σύμβασεως. Τούτο συνεπάγεται ότι δεν χωρεί τεκμηρίωση του βέβαιου διασυνοριακού ενδιαφέροντος βάσει στοιχείων που δεν αποκλείουν την ύπαρξή του, αλλά πρέπει να θεωρείται ότι υφίσταται όταν ο διασυνοριακός χαρακτήρας του αποδεικνύεται βάσει αντικειμενικών και συγκλινουσών ενδείξεων (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2016, *Tecnoedi Costruzioni*, C-318/15, EU:C:2016:747, σκέψη 22).

- 40 Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι είναι δυνατόν να αποτελούν αντικειμενικά κριτήρια δυνάμενα να χαρακτηρίζουν την ύπαρξη βέβαιου διασυνοριακού ενδιαφέροντος η σημαντική αξία της επίμαχης συμβάσεως σε συνδυασμό με τον τόπο εκτελέσεως των εργασιών ή ακόμη τα τεχνικά χαρακτηριστικά της συμβάσεως και τα ειδικά χαρακτηριστικά των οικείων προϊόντων. Στο πλαίσιο αυτό, μπορεί επίσης να ληφθεί υπόψη η ύπαρξη καταγγελιών που υπέβαλαν επιχειρηματίες εγκατεστημένοι σε κράτη μέλη διαφορετικά από το κράτος μέλος της αναθέτουσας αρχής, υπό την προϋπόθεση της εξακριβώσεως ότι οι καταγγελίες αυτές είναι πραγματικές και όχι πλασματικές (απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2016, Tecnoedi Costruzioni, C-318/15, EU:C:2016:747, σκέψη 20 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Επιπλέον, το γεγονός ότι, κατά την ημερομηνία αναθέσεως του αντικειμένου της επίμαχης στην κύρια δίκη συμβάσεως, παρέχονταν ή όχι παρόμοιες υγειονομικές υπηρεσίες από φορείς εγκατεστημένους σε άλλα κράτη μέλη μπορεί επίσης να αποτελεί στοιχείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη.
- 41 Εντούτοις, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όσον αφορά ειδικότερα μια δραστηριότητα στον τομέα της υγείας, το Δικαστήριο έκρινε, στο πλαίσιο προσφυγής λόγω παραβάσεως, ότι το βέβαιο διασυνοριακό ενδιαφέρον δεν αποδεικνύεται με βάση απλώς και μόνον το γεγονός ότι οι επίμαχες συμβάσεις είχαν μεγάλη οικονομική αξία (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 29ης Απριλίου 2010, Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-160/08, EU:C:2010:230, σκέψεις 18, 54 και 123).
- 42 Πάντως, εν προκειμένω, όπως επισήμανε η Oftalma με τις γραπτές παρατηρήσεις της, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η διάταξη περί παραπομπής δεν περιέχει κανένα στοιχείο από το οποίο θα μπορούσε να προκύψει ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη σύμβαση παρουσίαζε βέβαιο διασυνοριακό ενδιαφέρον κατά την ημερομηνία της αναθέσεώς της.
- 43 Στην περίπτωση όμως που αποδεικνύεται η ύπαρξη του εν λόγω βεβαίου διασυνοριακού ενδιαφέροντος και, κατά συνέπεια, η έλλειψη διαφάνειας θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα διαφορετική μεταχείριση σε βάρος των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες σε κράτος μέλος άλλο από το κράτος μέλος της αναθέτουσας αρχής, η διαφορετική αυτή μεταχείριση μπορεί να δικαιολογείται από αντικειμενικές περιστάσεις (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2014, Azienda sanitaria locale n. 5 «Spezzino» κ.λπ., C-113/13, EU:C:2014:2440, σκέψη 52 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 44 Όσον αφορά τη δικαιολόγηση αυτή, η Oftalma επικαλείται, με τις γραπτές παρατηρήσεις της, τη σκέψη 57 της αποφάσεως της 11ης Δεκεμβρίου 2014, Azienda sanitaria locale n. 5 «Spezzino» κ.λπ. (C-113/13, EU:C:2014:2440), με την οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι ο σκοπός που συνίσταται στη διατήρηση, για λόγους δημόσιας υγείας, ισόρροπης και προσιτής σε όλους ιατρικής και νοσοκομειακής περιθάλψεως μπορεί να εμπίπτει στις εξαιρέσεις για λόγους δημόσιας υγείας.
- 45 Στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξετάσει, λαμβάνοντας υπόψη τη νομολογία που παρατίθεται στις δύο προηγούμενες σκέψεις, αν, στην περίπτωση που αποδεικνύεται η ύπαρξη βεβαίου διασυνοριακού ενδιαφέροντος, η ανάθεση της επίμαχης στην κύρια δίκη συμβάσεως ήταν δικαιολογημένη.
- 46 Βάσει των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, όταν η αναθέτουσα αρχή αναθέτει δημόσια σύμβαση παροχής υπηρεσιών η οποία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 9 της οδηγίας 92/50, και η οποία, κατά συνέπεια, υπόκειται, κατ' αρχήν, μόνο στα άρθρα 14 και 16 της οδηγίας αυτής, υπέχει υποχρέωση να συμμορφώνεται και με τους θεμελιώδεις κανόνες και τις γενικές αρχές της Συνθήκης ΛΕΕ, ειδικότερα με τις αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας, καθώς και με την εξ αυτών απορρέουσα υποχρέωση διαφάνειας, υπό την προϋπόθεση ότι, κατά την ημερομηνία της αναθέσεώς της, η εν λόγω σύμβαση παρουσιάζει βέβαιο διασυνοριακό χαρακτήρα, πράγμα που εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

- 47 Επιπλέον, στην ίδια περίπτωση, η Oftalma εναντιώνεται στις αξιώσεις της Περιφέρειας του Πιεμόντε και της CIOV, επικαλούμενη την αρχή *nemo auditur propriam turpitudinem allegans*. Ισχυρίζεται ότι, αν η σύναψη της συμβάσεως η οποία συνήφθη με αυτήν είναι παράνομη, η παρανομία αυτή είναι καταλογιστέα στην Περιφέρεια του Πιεμόντε και στη CIOV. Η Oftalma προβάλλει επίσης ότι η άρνηση καταβολής της αμοιβής για τις υπηρεσίες της, τις οποίες παρέσχε πράγματι και κατά τα συμφωνηθέντα, θα παρείχε αδικαιολόγητο όφελος στη CIOV.
- 48 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι οι αρχές αυτές πρέπει να εκτιμηθούν από το αιτούν δικαστήριο στο πλαίσιο της εφαρμογής του εθνικού δικαίου.

Επί του δευτέρου και του τρίτου ερωτήματος

- 49 Με το δεύτερο και το τρίτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, εάν το άρθρο 27, παράγραφος 3, της οδηγίας 92/50 έχει την έννοια ότι έχει εφαρμογή στις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που εμπίπτουν στο παράρτημα I B της οδηγίας αυτής.
- 50 Επισημαίνεται ότι, με τη θέσπιση του άρθρου 9 της οδηγίας 92/50, ο νομοθέτης της Ένωσης προέβλεψε ρητώς ότι μόνον τα άρθρα 14 και 16 της οδηγίας αυτής έχουν εφαρμογή στις υπηρεσίες του παραρτήματος I B. Ελλείψει οποιασδήποτε ενδείξεως περί του αντιθέτου, πρέπει να γίνει δεκτό ότι τούτο ισχύει ακόμη και αν μια δημόσια σύμβαση που αφορά μια τέτοια υπηρεσία παρουσιάζει βέβαιο διασυνοριακό χαρακτήρα.
- 51 Επομένως, η υπαγωγή των υπηρεσιών του παραρτήματος I B της οδηγίας 92/50 και σε άλλα άρθρα εκτός από εκείνα στα οποία παραπέμπει ρητώς το άρθρο 9 της εν λόγω οδηγίας θα οδηγούσε σε ερμηνεία αντίθετη προς το σαφές γράμμα του άρθρου αυτού και θα αντέβαινε στη βούληση του νομοθέτη της Ένωσης.
- 52 Κατά συνέπεια, οι υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 27, παράγραφος 3, της εν λόγω οδηγίας δεν έχει εφαρμογή σε δημόσια σύμβαση που αφορά υπηρεσία προβλεπόμενη στο παράρτημα I B της οδηγίας αυτής, έστω και αν η εν λόγω υπηρεσία παρουσιάζει βέβαιο διασυνοριακό ενδιαφέρον.
- 53 Ως εκ τούτου, η τήρηση των θεμελιωδών κανόνων και των γενικών αρχών της Ένωσης, καθώς και των εξ αυτών απορρεουσών υποχρεώσεων, όπως δέχεται, όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις που έχουν βέβαιο διασυνοριακό ενδιαφέρον, η νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 36 της παρούσας αποφάσεως, δεν συνεπάγεται, αυτή καθαυτήν, τη συμμετοχή ενός ελάχιστου αριθμού υποψηφίων στη διαδικασία με διαπραγμάτευση, όπως προβλέπεται στο εν λόγω άρθρο 27, παράγραφος 3.
- 54 Επιπροσθέτως, η αποδοχή ερμηνείας κατά την οποία, όταν υφίσταται βέβαιο διασυνοριακό ενδιαφέρον, το άρθρο 27, παράγραφος 3, της οδηγίας 92/50 μπορεί να εφαρμοστεί σε υπόθεση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη θα μπορούσε να οδηγήσει στην εφαρμογή, στις συμβάσεις υπηρεσιών που εμπίπτουν στο παράρτημα I B της οδηγίας 92/50, άλλων διατάξεων της οδηγίας αυτής που έχουν εφαρμογή μόνο στις υπηρεσίες που απαριθμούνται στο παράρτημα I A, οπότε θα υπήρχε ο κίνδυνος να καταστεί άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας η διάκριση που υφίσταται μεταξύ των υπηρεσιών των παραρτημάτων I A και I B της οδηγίας αυτής (βλ., υπό την έννοια αυτή, όσον αφορά τα παραρτήματα II A και II B της οδηγίας 2004/18 που αντιστοιχούν στα παραρτήματα I A και I B της οδηγίας 92/50, απόφαση της 17ης Μαρτίου 2011, *Strong Segurança*, C-95/10, EU:C:2011:161, σκέψη 42).
- 55 Βάσει των ανωτέρω σκέψεων, στο δεύτερο και στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 27, παράγραφος 3, της οδηγίας 92/50 έχει την έννοια ότι δεν έχει εφαρμογή στις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που εμπίπτουν στο παράρτημα I B της οδηγίας αυτής.

Επί του περιορισμού των διαχρονικών αποτελεσμάτων της αποφάσεως που θα εκδοθεί

- 56 Με τις παρατηρήσεις της, η Oftalma ζητεί από το Δικαστήριο να περιορίσει τα διαχρονικά αποτελέσματα της αποφάσεως που θα εκδοθεί στην περίπτωση που οι θεμελιώδεις κανόνες και οι γενικές αρχές της Ένωσης, καθώς και η εξ αυτών απορρέουσα υποχρέωση διαφάνειας ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι πριν από την ανάθεση συμβάσεως, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, πρέπει να προηγείται προσήκουσα δημοσιότητα όταν η σύμβαση αυτή έχει βέβαιο διασυννοριακό ενδιαφέρον. Κατά την Oftalma, τούτο θα μπορούσε να θέσει εν αμφιβόλω το κύρος όλων των συμβάσεων που συνήφθησαν μεταξύ ιδιωτικών επιχειρήσεων και δημόσιων αρχών για την παροχή υγειονομικών υπηρεσιών και, ως εκ τούτου, να αποσταθεροποιήσει ολόκληρο το ιταλικό σύστημα υγείας.
- 57 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι μόνον όλως εξαιρετικώς μπορεί το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή της συμφυούς με την έννομη τάξη της Ένωσης γενικής αρχής της ασφάλειας δικαίου, να αποφασίσει τον περιορισμό της δυνατότητας την οποία έχει κάθε ενδιαφερόμενος να επικαλεσθεί ερμηνευθείσα από το Δικαστήριο διάταξη προκειμένου να αμφισβητήσει έννομες σχέσεις που έχουν καλοπίστως συναφθεί. Ο περιορισμός αυτός μπορεί να γίνει, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, μόνο με την ίδια την απόφαση με την οποία το Δικαστήριο αποφαινεται επί της ζητηθείσας ερμηνείας (απόφαση της 17ης Ιουλίου 2008, Krawczyński, C-426/07, EU:C:2008:434, σκέψεις 42 και 43).
- 58 Όμως, όπως προκύπτει από τη σκέψη 36 της παρούσας αποφάσεως, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι οι συμβάσεις που αφορούν υπηρεσίες που εμπίπτουν στο παράρτημα I Β της οδηγίας 92/50, εφόσον έχουν βέβαιο διασυννοριακό ενδιαφέρον, υπόκεινται στους θεμελιώδεις κανόνες και στις γενικές αρχές της Συνθήκης ΛΕΕ, από τις οποίες απορρέει η υποχρέωση διαφάνειας.
- 59 Κατά συνέπεια, δεν συντρέχει λόγος να περιοριστούν τα διαχρονικά αποτελέσματα της παρούσας αποφάσεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 60 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (ένατο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Όταν η αναθέτουσα αρχή αναθέτει δημόσια σύμβαση παροχής υπηρεσιών η οποία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 9 της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, για το συντονισμό των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων υπηρεσιών, όπως έχει τροποποιηθεί από την οδηγία 97/52/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 1997, και η οποία, κατά συνέπεια, υπόκειται, κατ' αρχήν, μόνο στα άρθρα 14 και 16 της εν λόγω οδηγίας, υπέχει υποχρέωση να συμμορφώνεται και με τους θεμελιώδεις κανόνες και τις γενικές αρχές της Συνθήκης ΛΕΕ, ειδικότερα με τις αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας, καθώς και με την εξ αυτών απορρέουσα υποχρέωση διαφάνειας, υπό την προϋπόθεση ότι, κατά την ημερομηνία της αναθέσεώς της, η εν λόγω σύμβαση παρουσιάζει βέβαιο διασυννοριακό χαρακτήρα, πράγμα που εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.
- 2) Το άρθρο 27, παράγραφος 3, της οδηγίας 92/50 έχει την έννοια ότι δεν έχει εφαρμογή στις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που εμπίπτουν στο παράρτημα I Β της οδηγίας αυτής.

(υπογραφές)